

Resonans som strategisk pejlemærke i skoleudvikling

Et perspektiv på dannelse, trivsel og fællesskab i folkeskolen

Indledning

I de senere år har mange skoler arbejdet målrettet med trivsel, deltagelsesmuligheder, fællesskaber og karakterdannelse. Disse indsatser udspringer af en fælles erkendelse: Skolens opgave er større end at sikre faglige resultater alene.

På Mølleskolen ser vi skolens opgave som et dannelsesprojekt. Skolen skal ikke blot udvikle kompetente elever, men mennesker, som oplever sig som betydningsfulde deltagere i verden og i fællesskaber.

Som videreudvikling af dette arbejde finder vi inspiration i sociologen Hartmut Rosas resonansteori. Resonans tilbyder et perspektiv, som forbinder læring, trivsel, fællesskab og dannelse i én samlet forståelsesramme.

Mølleskolen ønsker at udvikle mennesker, der oplever sig som betydningsfulde deltagere i fællesskaber og står i et levende forhold til verden.

Hvad er resonans?

Ifølge Hartmut Rosa opstår resonans, når mennesker berøres af noget i verden og samtidig oplever, at de kan svare igen. Resonans beskriver en levende relation mellem mennesket og verden, hvor begge påvirkes gennem mødet.

Resonans er ikke det samme som trivsel, motivation eller velvære.

Resonans indebærer:

- at noget vækker vores opmærksomhed
- at vi engagerer os aktivt
- at vi oplever en forbindelse
- at mødet forandrer os
- at processen ikke kan kontrolleres fuldt ud

Skolens opgave bliver derfor ikke blot at overføre viden, men at skabe betingelser for, at elever kan udvikle et levende forhold til sig selv, til andre mennesker og til verden omkring dem.

Resonans som svar på samtidens udfordringer

Hartmut Rosa beskriver det moderne samfund som præget af acceleration.

Tempoet øges konstant. Mere skal nås på kortere tid. Effektivitet, målstyring og præstation fylder stadig mere i både arbejdsliv og uddannelsessystemer.

Konsekvensen kan være oplevelser af fremmedgørelse.

Vi mister forbindelsen:

- til hinanden
- til vores arbejde
- til naturen
- til fællesskaberne
- til det, som giver mening

I et sådant perspektiv bliver skolens opgave ikke alene at forberede eleverne på fremtidens samfund.

Skolen må samtidig være et sted, hvor elever oplever nærvær, mening, deltagelse og engagement.

Resonans bliver således ikke et alternativ til læring.

Resonans bliver en forudsætning for meningsfuld læring.

Hvad betyder resonans for skoleudvikling?

Hvis resonans anvendes som strategisk pejlemærke, flyttes fokus fra spørgsmålet:

"Hvordan skaber vi mere læring?"

til også at omfatte:

"Hvordan skaber vi stærkere forbindelser mellem elever, fag, fællesskaber og verden?"

Dette perspektiv peger på fem centrale opmærksomhedsområder.

1. Relationer

Læring er grundlæggende relationel.

Elever udvikler sig gennem relationer til professionelle voksne, kammerater, fag og sociale fællesskaber. Resonans opstår i disse relationer, når elever oplever at blive mødt og taget alvorligt.

2. Deltagelse

Mennesker engagerer sig, når de oplever, at deres bidrag har betydning.

Undervisning bør derfor skabe mulighed for aktiv deltagelse, medskabelse og ejerskab frem for passiv modtagelse.

3. Fællesskab

Fællesskaber er ikke alene rammen om læring.

Fællesskaber er en del af skolens formål.

Fællesskabende didaktikker understøtter både faglig udvikling og oplevelsen af at høre til.

4. Fordybelse

Resonans kræver tid.

Derfor må skolen skabe plads til fordybelse, refleksion og langsommelighed som modvægt til samtidens accelerationslogikker.

5. Meningsskabelse

Faglig læring bliver stærkest, når elever oplever relevans og forbindelse mellem undervisningens indhold og deres eget liv.

Skolens opgave er derfor også at åbne verden for eleverne.

HER VOKSER VI SAMMEN

Resonans og karakterdannelse

Karakterdannelse og resonans bør ikke forstås som forskellige dagsordener.

Tværtimod kan de ses som gensidigt forbundne.

Karakterdannelse handler om udviklingen af menneskers dømmekraft, ansvarlighed, empati, vedholdenhed og nysgerrighed.

Resonans handler om de relationer og erfaringer, hvor disse karaktertræk udvikles og får betydning.

Man kan derfor sige: Karakterdannelse beskriver, hvad vi ønsker at udvikle hos mennesker, mens resonans beskriver de betingelser, hvor denne udvikling kan finde sted.

Hvad betyder det for ledelse?

En resonansorienteret skoleudvikling handler ikke om implementering af en metode.

Det handler om udvikling af kultur.

Ledelsens opgave bliver derfor først og fremmest at skabe organisatoriske betingelser for:

- stærke professionelle relationer
- meningsfulde fællesskaber
- faglig nysgerrighed
- refleksion og læring
- plads til både retning og dømmekraft

Ledere kan ikke skabe resonans.

Men ledere kan skabe betingelser, hvor mennesker oplever sig som betydningsfulde deltagere i et fælles projekt

Som et enkelt strategisk pejlemærke kan følgende spørgsmål anvendes ved beslutninger om undervisning, organisering, teknologi, kultur og ledelse:

Skaber dette mere forbindelse eller mere afstand?

- mellem elever og fag?
- mellem mennesker?
- mellem skolen og omverdenen?
- mellem den enkelte og fællesskabet?

Desto flere forbindelser der skabes, desto større er sandsynligheden for, at skolens praksis understøtter resonans.

Afslutning

Resonans tilbyder ikke en ny metode eller et nyt koncept.

Resonans tilbyder et perspektiv.

Et perspektiv, hvor skolens vigtigste opgave ikke alene er at kvalificere børn og unge til fremtiden, men at hjælpe dem med at udvikle et levende forhold til verden.

I dette perspektiv bliver læring, trivsel, karakterdannelse og fællesskab ikke konkurrerende dagsordener.

De bliver forskellige sider af den samme dannelsesopgave.

”Med resonans som kompas vil vi skabe relationer, der nærer det engagerede og nysgerrige menneske. Et pædagogisk rum med plads til nærhed og det uperfekte, hvor alt ikke skal kontrolleres.”